

ГІБРИДНЕ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ-БАКАЛАВРІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

УДК: 378.147:81'255

DOI: 10.12958/2227-2747-2022-1(179)-48-58

Перова Світлана В'ячеславівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри теорії та практики перекладу, докторант

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,

м. Полтава, Україна

svitlanaperova15@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-1758-2284>

Для цитування: Перова С. В. Гібридне навчання майбутніх перекладачів-бакалаврів у закладах вищої освіти. *Освіта та педагогічна наука*. 2022. № 1 (179). С. 48–58.

References (стандарт APA): Perova, S. V. (2022). Hybridne navchannia maibutnix perekladachiv-bakalavriv u zakladakh vyshchoi osvity [Hybrid Learning of Future Bachelor's-Translators in Higher Education Institutions]. *Osvita ta pedahohichna nauka – Education and Pedagogical Sciences, 1 (179)*, 48–58 [in Ukrainian].

Постановка проблеми. У сучасній системі освіти, і особливо вищої, представлено й застосовуються прості та складні моделі різної популярності змішаного навчання. Сучасні виклики, які спочатку спричинила епідеміологічна ситуація в нашій країні та у світі, упровадження карантинних заходів на державному рівні у 2020 році, а потім після вторгнення російських загарбників 24 лютого 2022 року на територію України та запровадження воєнного стану, змусили всю професорсько-викладацьку спільноту звернутися до масового впровадження змішаного / гібридного навчання в закладах вищої освіти. Зазначимо, що дистанційну форму навчання в різних його проявах застосовували у ЗВО й раніше одночасно з такими іншими інституційними

формами, як очна (денна, вечірня), заочна, мережева. Посиленню інтересу до дистанційного навчання сприяв і стрімкий розвиток інформаційних технологій, який з року в рік відкриває все більше нових можливостей для його успішного впровадження.

На сьогоднішній день в Україні поки не розроблена єдина систематизована модель дистанційного і гібридного / змішаного навчання, а запроваджені ЗВО форми викладання в умовах карантинних обмежень базуються переважно на зарубіжному досвіді та обираються самостійно кожним

окремим закладом. Тому, урахувавши щоденні зростаючі ризики зовнішньої агресії і, відповідно, можливості подальшого запровадження обмежувальних заходів у нашій країні, доцільно дослідити гібридні форми організації освітнього процесу у ЗВО з метою розробки ефективних моделей викладання дисциплін, зокрема для бакалаврів – майбутніх перекладачів, а також способів оцінювання знань здобувачів освіти під час такого навчання.

Наявні різноманітні моделі гібридного (комбінованого) навчання є важливою альтернативою традиційного підходу до освіти, які, динамічно розвиваючись, здатні витіснити з часом класичні методики.

Моделі гібридного навчання пропонують нові переваги й більш надійні форми формування компетентностей, знань і практичних умінь в умовах сучасних викликів. Створення комбінованих форм навчання сьогодні стало можливим за рахунок упровадження більшого числа інноваційних технологій у різних сферах життєдіяльності та в освітній процес зокрема.

Аналіз актуальних досліджень. Проблеми дистанційної освіти та впровадження гібридного / змішаного навчання привертають увагу вітчизняних та зарубіжних дослідників. Педагогічну основу вивчення проблеми дистанційного навчання репрезентовано в монографіях таких авторів, як: О. Андреев, В. Кухаренко; В. Биков; К. Гнезділова та С. Касярум; В. Олійник; Б. Шуневич та ін. Проблеми змішаної та дистанційної освіти в Україні розглядають у своїх наукових доробках К. Бугайчук, В. Кухаренко, А. Дудко, О. Головня, І. Слободянюк, О. Васюта та ін. Проте зміст, який згадані автори вкладають у поняття гібридного, змішаного та дистанційного навчання, висвітлено з різних поглядів. Іноді визначення, які надають ці дослідники, лише частково відбивають сутнісні характеристики гібрид-

ного / змішаного навчання й торкаються лише певних аспектів цього складного та багатогранного явища.

Гібридне навчання в системі вищої освіти різних країн стало предметом обговорення таких зарубіжних авторів, як Г. Рамбл (G. Rumble), К. Гаррі (K. Harry), Е. Кай (A. Kaye), К. Дж. Бонк (C. J. Bonk), М. Горн (M. Horn) та ін.

Мета статті полягає в здійсненні аналізу ефективності використання та впровадження деяких форм гібридного навчання під час викладання вибіркового освітнього компонентів на кафедрі теорії та практики перекладу ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Оскільки особливістю сучасного освітнього процесу у важких економічних, соціально-політичних умовах воєнного стану є руйнування усталених традиційних підходів до професійної освіти, то, відповідаючи на виклики сучасності, гібридне навчання у ЗВО не може бути сформовано й удосконалюватися саме по собі, потрібні додаткові зусилля і з боку професорсько-викладацького складу, і з боку здобувачів освіти.

Методологія та методи дослідження. З метою підтвердження й конкретизації окреслених нами проблем на основі спостереження за організацією освітнього процесу в гібридній формі в періоди пандемії та перші місяці вторгнення російських загарбників на територію України, а також для виявлення специфіки підготовки майбутніх перекладачів-бакалаврів у процесі вивчення вибіркового освітнього компонентів нами було застосовано аналіз літературних джерел та описовий метод для наукової інтерпретації фактичного матеріалу, метод абстрагування й узагальнення для виокремлення та узагальнення найважливішої інформації з проблеми, що вивчається, педагогічне спостереження за організацією освітнього

процесу за гібридною формою у ЗВО, опитування та анкетування здобувачів вищої освіти – майбутніх перекладачів і викладачів кафедри теорії та практики перекладу для визначення ступеня задоволеності гібридним навчанням учасниками освітнього процесу.

Виклад основного матеріалу.

МОН України в березні 2020 року надіслало Лист про карантинні обмеження та необхідність розробки заходів щодо забезпечення проведення навчальних занять у ЗВО за допомогою дистанційних технологій та відпрацювання занять відповідно до навчальних планів після нормалізації епідеміологічної ситуації в країні (Лист, 2022). Відповідно, в усіх закладах освіти фактично була запроваджена гібридна / змішана форма навчання, що реалізовувалася у форматі «online+life» і яка в подальшому із встановленням нових карантинних обмежень стала на той час оптимальною формою навчання у ЗВО нашої держави.

Події 24 лютого 2022 року, коли на терени України підступно вдерлися російські війська й розпочали війну з метою знищення нашої держави та незалежності, докорінно змінили життя всіх наших громадян і, зокрема, всіх учасників освітнього процесу у ЗВО України. МОН України 7 березня 2022 року оприлюднило Наказ № 235 «Про деякі питання організації роботи закладів фахової передвищої, вищої освіти на час воєнного стану», у якому, зокрема, йшлося про умови відновлення освітнього процесу в змішаній (очно-дистанційній) або дистанційній формі (Наказ, 2022).

На думку авторитетних фахівців у сфері освіти, гібридне рішення в освіті є єдиним життєздатним варіантом для розвитку нових технологій у всіх закладах освіти, крім дошкільних (Rumble, 2018). Це означає, що на ринках гібридні (комбіновані) інновації зазвичай починають іс-

точно домінувати, даючи поштовх технологічному розвитку. Таке навчання набуває характеру персоналізованого, орієнтованого на потреби учня.

Більшість дослідників у педагогіці визначають поняття змішаного навчання як комбінацію і використання тією чи тією мірою електронного та аудиторного, контактного навчання (Кухаренко, 2016, с. 14). Зазначимо, що у своїй роботі ми розглядаємо поняття «змішане навчання» («*blended*») і «гібридне навчання» («*hybrid*») як синонімічні та розуміємо їх як навчання, коли формати online і life чергуються один з одним.

Дослідниця Н. Скиба у своїй роботі зазначає, що змішане, гібридне навчання передбачає використання різних стратегій, методів і прийомів навчання, зокрема й електронні та друковані ресурси. Здобувачі вищої освіти мають відвідувати заняття в аудиторії та зустрічатися з викладачем й одногрупниками, але вони також можуть навчатися індивідуально (самостійно), використовуючи електронні або друковані навчальні ресурси. Навчання за допомогою комп'ютера та інтернету може бути пропорційним щодо очного навчання в різних обсягах, залежно від мети освітньої / освітньо-професійної програми та навчального плану (Скиба, 2018, с. 195).

На думку вченої, змішане навчання має такі особливості:

«1) сприяє розширенню освітніх можливостей студентів завдяки доступності та гнучкості, урахуванню індивідуальних освітніх потреб, а також темпу й ритму освоєння навчального матеріалу;

2) стимулює формування суб'єктної позиції студента, підвищує його мотивацію, самостійність, соціальну активність, рефлексію й самоаналіз, як наслідок, підвищує ефективність освітнього процесу в цілому;

3) трансформує стиль педагога, що полягає в переході від трансляції знань до

інтерактивної взаємодії зі студентом, сприятливого конструювання власних знань;

4) персоналізує освітній процес, коли студент самостійно окреслює свої навчальні цілі, способи їх досягнення, зважаючи на власні освітні потреби, інтереси та здібності, а вчитель є лише помічником студента» (Скиба, 2018, с. 196).

З огляду на зазначені характеристики й очевидні переваги такої форми організації навчання, 2003 року Американське товариство з навчання та розвитку визнало її серед десяти найкращих тенденцій у навчанні (Bonk, et al., 2006).

Гібридна освіта є поєднанням старої перевіреної технології освітнього процесу, яка поєднується з принципово новим, інноваційним підходом, у якому передбачено широке використання ІТ-технологій. При цьому залежно від змісту й мети конкретної дисципліни у ЗВО можна збільшувати або зменшувати кількість годин того чи того виду освітнього процесу залежно від потреб викладача і здобувача освіти, доцільності, обсягів і форм поданого матеріалу (Кухаренко, 2016, с. 21 – 54).

Змішане навчання в сучасних умовах дозволяє виконати більший обсяг навчального матеріалу з меншими витратами й належить до будь-якого поєднання традиційного та дистанційного навчання, де здобувач освіти в ідеалі виконує більше власних кроків у навчанні, реалізує індивідуальний шлях навчання, а також його легше проконтролювати та оцінити його здобутки в навчанні. Проте невміле проектування й використання гібридного навчання може створити дискомфортні умови для всіх учасників освітнього процесу у ЗВО (Rumble, 2018).

Отже, гібридне / змішане навчання у ЗВО має свої переваги, які варто використовувати під час форс-мажорних обставин, як, наприклад, воєнний стан у країні. До цих переваг можна віднести:

- забезпечення якісної взаємодії всіх учасників процесу;
- збільшення обсягу й різноманітності взаємодії в системі викладач – здобувач освіти;
- допомога в підготовці до дискусій або практичних робіт в онлайн форматі;
- сприяння різноманітності використання інноваційних технологій для освоєння дисципліни;
- привнесення в навчання нових видів інтерактивної навчальної діяльності;
- використання основного часу проведення заняття на активне навчання, зрушуючи самостійне освоєння змісту курсу в онлайн середовище;
- отримання доступу до матеріалів дисципліни і засвоєння їх у зручний час, у зручному місці, в індивідуальному темпі, витрачаючи необхідну при цьому кількість часу (Rumble, 2018).

У процесі дослідження ми також виділили чотири основні характеристики гібридного навчання: одночасне існування старих і нових технологій; спрямованість на сучасне освітнє середовище; заміна застарілої частини традиційного освітнього процесу інноваційними методами й технологіями; підвищення ефективності освоєння матеріалу.

Маючи на меті дослідити використання та впровадження деяких форм гібридного навчання як способу ефективної освіти бакалаврів – майбутніх перекладачів, ми на прикладі вибіркового освітнього компонента «Основи художнього перекладу» провели оцінку його ефективності, переваг і недоліків.

Під час дослідження проаналізовано силабус освітнього компонента, плани лекцій і практичних занять, обсяг і особ-

ливості використання систем Moodle і Microsoft Teams, оптимальність наповнення занять медіаматеріалами та їхню інформативність, а також сформовані підходи щодо практичного наповнення занять на кафедрі теорії та практики перекладу в процесі традиційного навчання й виділено переваги та недоліки такого виду навчання.

Вибірковий освітній компонент «Основи художнього перекладу» є додатковим ресурсом в ознайомленні з основними поняттями теорії перекладу, опрацюванні теоретичних основ перекладу художнього тексту, формуванні перекладацької компетентності здобувачів вищої освіти з виконання літературного адекватного перекладу фрагментів прозового, поетичного, драматургічного тексту першотвору.

Дисципліна «Основи художнього перекладу» пропонується для вивчення на вибір для студентів-бакалаврів факультету іноземних мов у шостому семестрі і включає 6,5 кредитів ЄКТС (28 годин – лекційних, 50 годин – на виконання практичних занять, 117 годин – самостійна робота здобувачів вищої освіти). Тривалість кожного лекційного і практичного заняття – дві академічні години за розкладом. План освітнього компонента передбачає два великих змістових модулі по вісім і сім тем для вивчення відповідно. Передбачено також підсумкові модульні роботи з оцінкою рівня освоєння практичних умінь і навичок, а також останнє залікове заняття з вибіркового освітнього компонента з виставленням результату екзамену відповідно до суми балів, отриманих студентом за виконання індивідуальних завдань та контрольних заходів, передбачених робочою програмою / силабусом навчальної дисципліни за 100-бальною шкалою та національною шкалою, і становить: 90 – 100 балів, за національною шкалою – «відмінно», А – за шкалою ЄСТС; 83 – 89 балів – «дуже доб-

ре», В – за шкалою ЄСТС; 75 – 82 бали – «добре», С – за шкалою ЄСТС; 63 – 74 бали – «задовільно», D – за шкалою ЄСТС; 50 – 64 бали – «достатньо», E – за шкалою ЄСТС; 21 – 49 балів – «незадовільно» з можливістю повторного складання, FX – за шкалою ЄСТС; 0 – 20 балів – «неприйнятно» з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни, F – за шкалою ЄСТС.

Розробка тематичного календарного плану здійснювалася в кілька етапів. Перший етап – визначення формату проведення занять. На кафедрі теорії та практики перекладу у 2020 – 2021 н.р. було прийнято рішення впровадити змішану, гібридну форму навчання для вибіркової дисципліни, де цей вид взаємодії спрямований на досягнення мети, а саме реалізації оптимального розподілу часу під час роботи в групах факультету іноземних мов в умовах важкої санітарно-епідеміологічної обстановки зі збереженням ефективності набуття відповідних компетенцій.

Другим етапом став вибір найбільш придатної моделі гібридного навчання. Викладачі кафедри здійснювали чергування традиційного та онлайн-навчання на освітніх платформах LMS Moodle та Microsoft Teams згідно з календарним планом.

Третім етапом став процес удосконалення робочої програми / силабусу вибіркового освітнього компонента, який має на меті включати матеріал для очної / дистанційної частини й удосконалити їх за допомогою сучасних технологій під час освітнього процесу. Це передбачало перетворення деяких навчальних матеріалів у цифровий формат, а також підготовку необхідних навчально-методичних матеріалів для кожного з виду занять.

Зазначимо, що одним з основних чинників переходу на змішану, гібридну форму освіти має бути інформаційна грамотність і навички роботи в інтернеті та

online-платформах і професорсько-викладацького складу, незалежно від їхнього віку, і студентської молоді.

На кафедрі теорії і практики перекладу, як і в усьому Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка, ще у 2014–2015 н.р. у зв'язку з переміщенням університету з окупованого міста Луганська на підконтрольну Україні територію в місто Старобільськ було впроваджено «Освітній портал» на платформі LMS Moodle, який забезпечує дистанційну підтримку очного навчання, тому перехід до змішаної форми навчання для дисципліни виявився «безболісним» і досить ефективним.

У результаті проведених заходів з 15 тем, спрямованих на вивчення теорії та практики художнього перекладу, 8 занять проходили дистанційно з підтримкою платформ LMS Moodle та Microsoft Teams, спрямованих на вивчення основних теоретичних питань. 7 практичних занять відбувалися як традиційний освітній процес, оскільки система вищої освіти функціонує в рамках освітнього простору, то й реалізація професійного навчання, зокрема для бакалаврів – майбутніх перекладачів на факультеті іноземних мов, у вищій школі має бути організовано через наявне освітнє середовище.

Теоретичні заняття зі здобувачами проводилися дистанційно, за допомогою представлення на освітньому порталі методичних матеріалів, що включають теоретичні основи теми, що вивчається, план проведення перекладознавчого аналізу текстів різних жанрів, короткі відеофрагменти з екранізацій художніх творів тощо. Практичні заняття зі студентами проводилися на кафедрі теорії та практики перекладу з використанням сучасного обладнання та демонстрацією сучасних лінгвістичних методів дослідження.

На заняттях в аудиторії здобувачі практично включалися у процес перекладу художніх творів різних жанрів, що в подальшому втілювалося у видання збірника перекладів «Спочатку було слово...», до якого ввійшли переклади англійських, французьких, китайських творів українською мовою: поезія, пісні, художня проза, сценарії, фанфікшен. Крім того, всі відповіді на питання практичних занять формувалися у вигляді портфоліо досягнень, яке було необхідно представити для перевірки на занятті з контролю освоєння практичних умінь і навичок.

Гібридне навчання, яке було застосовано під час опанування вибіркового освітнього компонента «Основи художнього перекладу», поєднуючи практичне навчання в аудиторії та дистанційне навчання з використанням освітніх платформ LMS Moodle і Microsoft Teams, дозволяє бакалаврам – майбутнім перекладачам демонструвати навички пошуку необхідного матеріалу в режимі онлайн, виконувати тестові завдання, працювати з додатковими джерелами, тим самим розширюючи свій кругозір загалом. Крім того, вдале застосування відео-та аудіозаписів призводить до найбільш якісного оволодіння й закріплення наданого викладачем матеріалу та дозволяє ефективніше організувати процес навчання навіть в екстремальних умовах.

Перед проведенням анкетування майбутніх перекладачів-бакалаврів щодо ефективності гібридного навчання було виділено рівні задоволення такою формою навчання: повністю задоволений/на, скоріше задоволений/на, середній рівень задоволеності, скоріше не задоволений/на, повністю не задоволений/на. Загалом було опитано 58 студентів, які обрали для вивчення вибіркового освітнього компонента «Основи художнього перекладу».

Аналіз отриманих результатів свідчить про те, що ступінь задоволення гібридною формою навчання відповідає нор-

мальному розподілу здобувачів вищої освіти – майбутніх перекладачів (див. рис. 1).

Рис. 1. Ступінь задоволення майбутніх перекладачів-бакалаврів гібридним навчанням у процесі вивчення вибіркового освітнього компонента «Основи художнього перекладу»

Зазначаючи позитивні сторони гібридного навчання в процесі вивчення вибіркового освітнього компонента «Основи художнього перекладу», студенти найчастіше виділяли можливість знаходитися територіально в будь-якій країні світу в період дистанційного навчання (72%), вільне використання свого часу та його економія за рахунок навчання онлайн (60%). Частина респондентів відмітила також можливість цілодобового доступу до матеріалів освітнього компонента на «Освітньому порталі» університету.

Серед недоліків такої форми навчання здобувачі освіти відмітили відсутність можливості особистого спілкування з викладачем і, що важливіше, з одногрупниками. Деякі респонденти зізналися, що їм не вистачало особистої мотивації для досягнення більших результатів під час гібридного навчання (38%). Частина студентів (30%) поскаржилася на погіршення стану здоров'я,

зокрема зору, у період онлайн занять через необхідність довготривалого перебування перед монітором комп'ютера. 20% серед опитуваних зазначили, що взагалі не мали жодних проблем під час гібридного навчання в процесі вивчення вибіркового освітнього компонента «Основи художнього перекладу».

Оцінюючи можливість засвоєння інших освітніх компонентів у гібридній формі, 60% респондентів скоріше обрали би такий вид навчання, ніж навчання у виключно дистанційному форматі без жодної прямої комунікації з викладачем і одногрупниками. 35% здобувачів-бакалаврів вважають, що в такому форматі краще вивчати освітні компоненти циклу загальної підготовки, а обов'язкові освітні компоненти циклу професійної підготовки варто вивчати в аудиторії з викладачем. Лише 5% респондентів зазначили, що повністю дистанційний формат навчання є прийнятним для них.

Водночас анкетування здобувачів освіти свідчить, що гібридна форма організації освітнього процесу дозволяє втримати інтерес до дисципліни за рахунок використання величезного арсеналу інноваційних складників. Навіть заняття онлайн не бувають нудними й одноманітними, а роль викладача, яка традиційно полягає в здійсненні контролю діяльності студентів, при цьому повністю зберігається.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У процесі дослідження було встановлено, що гібридне / змішане навчання, яке включає різні компоненти, що гармонійно поєднуються й утворюють цілісну методичну систему навчання із застосуванням інноваційних технологій, є оптимальним в умовах сучасних викликів перед нашою державою. Гібридне навчання як спосіб підвищення ефективності освіти бакалаврів – майбутніх перекладачів у закладах вищої освіти дозволяє вирішити такі нагальні завдання системи освіти, як розширення можливостей освітнього процесу за допомогою збільшення доступності інформації з урахуванням особистісно зорієнтованих освітніх потреб здобувачів; індивідуалізація темпу і ритму освоєння нового навчального матеріалу; стимулювання формування особистісної суб'єктної позиції кожного здобувача в частині підвищення мотивації, зміцнення соціальної активності, підвищення частки самостійності у вивченні й засвоєнні навчального матеріалу, проведення самоконтролю та самоаналізу; трансформація педагогічних стилів навчання: перехід від традиційних демонстрацій лекційного матеріалу до інтерактивної інноваційної взаємодії зі студентами, що незмінно сприяє побудові нової конформаційної моделі взаємодії; персоналізація освітнього процесу, коли здобувачі самостійно визначають свої навчальні цілі, можливості і способи їх досягнення, а також

ураховують власні освітні потреби, інтереси і здібності. З урахуванням нашого викладацького досвіду можемо висловити припущення, що саме такі більш ефективні, доступні, індивідуалізовані форми і моделі навчання у ЗВО будуть домінувати найближчим часом.

Перспективи подальшої роботи ми вбачаємо в розробці шляхів упровадження гібридного навчання під час вивчення обов'язкових освітніх компонентів для майбутніх перекладачів-бакалаврів, а також розробці системи управління змішаним навчанням з урахуванням особливостей організації освітнього процесу у вітчизняних ЗВО під час воєнного стану

Література

Даниско О. В., Семеновська Л. А. Генеза та сучасний зміст поняття змішаного навчання в зарубіжній педагогічній теорії і практиці. *Інформаційні технології і засоби навчання. Електронне наукове фахове видання.* 2018. Т. 65. № 3. С. 1–11. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2138/1352>.

Кухаренко В. М., Березенська С. М., Бугайчук К. Л., Олійник Н. Ю., Олійник Т. О., Рибалко О. В. та ін. Теорія та практика змішаного навчання : монографія. Харків : Міськдрук, НТУ ХПІ, 2016. 284 с.

Лист Міністерства освіти і науки України № 1/9-154 від 11.03.2020 р. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2020/03/11/1_9-154.pdf.

Мурашенко Т. В. Змішане та дистанційне навчання як спосіб доступу до якісної освіти. *Відкрите освітнє e-середовище сучасного університету.* Електронне наукове фахове видання. 2017. Вип. 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/oeemu_2017_3_45.

Наказ Міністерства освіти і науки України № 235 від 07.03.2022 р. «Про деякі питання організації роботи закладів

фахової передвищої, вищої освіти на час воєнного стану». URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-deyaki-pitannya-organizaciyi-roboti-zakladiv-fahovoyi-peredvishoyi-vishoyi-osviti-na-chas-voyennogo-stanu>.

Скиба К. М. Теорія і практика професійної підготовки перекладачів у США : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Хмельницький національний університет. Хмельницький, 2018. 577 с.

Ткачова Н. М., Казанська О. О., Шевцова О. О. Особливості впровадження навчальних інформаційних систем в дистанційне навчання. *Current trends in the development of science and practice*. 2020. С. 235–238.

Ткачук В. В., Єчкало Ю. В., Тарадуда А. С., Стеблівець І. П. Доповнена реальність як засіб реалізації дистанційного навчання в умовах карантину. *Освітній дискурс : збірник наукових праць*. Київ, 2020. Вип. 22 (4). С. 43–53.

Bonk C. J., Graham C. R. The handbook of blended learning environments: global perspectives, local designs. San Francisco, CA : John Wiley & Sons, 2012. 624 p.

Curtis J. Bonk, Charles R. Graham, Jay Cross, Michael G. Moore. The Handbook of Blended Learning : Global Perspectives, Local Designs. San Francisco : Pfeiffer, 2006. 624 p. URL: <http://eu.wiley.com/WileyCDA/WileyTitle/productCd0787977586.html>.

Andrade D. Blended Learning – what is it, pros/cons, tips and resources. URL: <http://educationaltechnologyguy.blogspot.com/2015/02/blended-learning-what-is-it-proscons.html>.

Kaye A., Rumble G. Distance Teaching For Higher and Adult Education. London, UK: Routledge, 2018. 344 p.

Horn Michael, Staker Heather. Forget About Blended Learning Best Practices. URL: <http://thejournal.com/articles/2012/03/01/for>

get-aboutblended-learning-best-practices.aspx.

Rumble G., Harry K. The Distance Teaching Universities. London, UK: Routledge, 2018. 258 p.

Levy Shevy. Students Want More Technology and Blended Learning. Lambda Solutions Moodle. URL: <https://www.lambdasolutions.net/blog/students-want-more-technology-and-blended-learning>.

References

Danyso, O. V., & Semenovska, L. A. (2018). Geneza ta suchasnyi zmist poniattia zmishanoho navchannia v zarubizhnii pedahohichnii teorii i praktysi [Genesis and Modern Content of Blended Learning Concept in Foreign Pedagogical Theory and Practice]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia. Elektronne naukove fakhove vydannia – Information Technologies and Teaching aids. Electronic scientific professional publication*, 65, 3, 1–11. Retrieved from <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2138/1352> [in Ukrainian].

Kukharenko, V. M., Berezenska, S. M., Buhachuk, K. L., Oliynyk, T. O., & Rybalko, O. V. ta in. (2016). Teoriia ta praktyka zmishanoho navchannia [Theory and Practice of Blended Education]. Harkiv [in Ukrainian].

Lyst Ministerstva osvity i nauky Ukrainy №1/9-154 vid 11.03.2020 [Letter of the Ministry of Education and Science of Ukraine №1/9-154 dated 11.03.2020]. Retrieved from https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2020/03/11/1_9-154.pdf [in Ukrainian].

Murashchenko, T. V. (2017). Zmishane ta dystantsiine navchannia yak sposib dostupu do yakisnoi osvity [Blended and Distance Learning as a Way to Access Quality Education]. *Vidkryte osvitnie e-seredovyshe suchasnoho universytetu. Elektronne naukove fakhove vydannia – Open Educational E-*

environment of a Modern University. Electronic scientific publication, 3. Retrieved from <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2138/1352> [in Ukrainian].

Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy № 235 vid 07.03.2022 [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 235 dated 07.03.2022]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-deyaki-pitannya-organizaciyi-roboti-zakladiv-fahovoyi-peredvishoyi-vishoyi-osviti-na-chas-voyennogo-stanu> [in Ukrainian].

Skyba, K. M. (2018). *Teoriia i practyka profesiinoi pidhotovky perekladachiv u SSHA* [Theory and Practice of the Translators' Training in the USA]. *Doctor's thesis*. Khmelnytskyi [in Ukrainian].

Tkachova, N. M., Kazanska, O. O., & Shevtsova, O. O. (2020). *Osoblyvosti vprovadzhennia navchalnykh informatsiinykh system v dystantsiine navchannia* [Peculiarities of Educational Informational Systems Implementation in Distant Education]. *Current trends in the development of science and practice*, 235–238 [in Ukrainian].

Tkachuk, V. V., Yechkalo, Yu. V., Taraduda, A. S., & Steblivets, I. P. (2020). *Dopovнена realnist yak zasib realizatsii dystantsiinoho navchannia v umovakh karantynu* [Augmented Reality as a Distance Learning Tool under Quarantine Conditions]. *Osvitnii dyskurs – Educational Discourse*, 22 (4), 43–53 [in Ukrainian].

Bonk, C. J., & Graham, C. R. (2012). *The handbook of blended learning environments: global perspectives, local designs*. San Francisco: John Wiley & Sons [in English].

Bonk, C. J., Graham, Ch. R., Cross, J., & Moore, M. G. (2006). *The Handbook of Blended Learning : Global Perspectives, Local Designs*. San Francisco: Pfeiffer, 2006. 624 p. Retrieved from

<http://eu.wiley.com/WileyCDA/WileyTitle/productCd0787977586.html> [in English].

Andrade, D. (2015). *Blended Learning – what is it, pros/cons, tips and resources*. Retrieved from <http://educationaltechnologyguy.blogspot.com/2015/02/blended-learning-what-is-it-proscons.html> [in English].

Kaye, A., & Rumble, G. (2018). *Distance Teaching For Higher and Adult Education*. London, UK: Routledge [in English].

Horn, M., & Staker, H. (2012). *Forget About Blended Learning Best Practices*. Retrieved from <http://thejournal.com/articles/2012/03/01/forget-aboutblended-learning-best-practices.aspx> [in English].

Rumble, G., & Harry, K. (2018). *The Distance Teaching Universities*. London, UK: Routledge [in English].

Levy, Sh. (2012). *Students Want More Technology and Blended Learning*. Lambda Solutions Moodle. Retrieved from <https://www.lambdasolutions.net/blog/students-want-more-technology-and-blended-learning> [in English].

Пєрова С. В. Гїбридне навчання майбутніх перекладачїв-бакалаврїв у закладах вищої освїти

У статтї на основї сучасних пїдходїв визначено особливостї гїбридного навчання та обгрунтовано переваги його застосування пїд час форс-мажорних обставин у країнї. Поняття «змішане навчання» («blended») і «гїбридне навчання» («hybrid») розглянуто як синонїмїчні та розумїються як навчання, коли форми online і life чергуються один з одним.

Видїлено основнї характеристики гїбридного навчання майбутніх перекладачїв-бакалаврїв: одночасне існування старих і нових технологїй; спрямованїсть на сучасне освїтнє середовище; заміна застарїлої час-

тини традиційного освітнього процесу інноваційними методами і технологіями; підвищення ефективності освоєння матеріалу. Описано етапи гібридного навчання майбутніх перекладачів-бакалаврів та розкрито процедуру оцінювання ефективності, переваг і недоліків гібридного навчання на прикладі вибіркового освітнього компонента «Основи художнього перекладу».

Проаналізовано результати анкетування щодо задоволеності застосування гібридного навчання в процесі підготовки студентів у закладі вищої освіти. Установлено, що гібридне навчання, яке включає різні компоненти, що гармонійно поєднуються й утворюють цілісну методичну систему навчання із застосуванням інноваційних технологій, є оптимальним в умовах сучасних викликів перед нашою державою.

Ключові слова: гібридне навчання, майбутні перекладачі-бакалаври, вибіркового освітній компонент, освітнє середовище, сучасні виклики освіти, освітні платформи Moodle і Microsoft Teams.

Perova S. V. Hybrid Learning of Future Bachelor's-Translators in Higher Education Institutions

Based on the modern approaches the article has identified the features of hybrid learning and has substantiated the benefits of its usage during force majeure in the country. The terms «blended learning» and «hybrid learning» are considered synonymous and

are understood as learning when the online and life formats alternate each other with the same intensity. The main characteristics of hybrid training of future bachelors-translators have been highlighted: the simultaneous existence of old and new technologies; the focus on the modern educational environment; the replacement of the obsolete part of the traditional educational process with innovative methods and technologies; the efficiency of material development increase. The stages of hybrid education of future bachelors-translators have been described and the procedure of evaluating the effectiveness, advantages and disadvantages of hybrid learning has been described on the example of the selective educational component «Fundamentals of Literary Translation».

The results of the questionnaire on the satisfaction of the use of hybrid learning in the process of training students in the system of higher education have been analyzed. It has been established that hybrid learning that includes various components combined harmoniously and forms the holistic methodological system of education with the use of innovative technologies, is optimal in the current challenges facing our state.

Keywords: hybrid learning, future bachelors-translators, elective educational component, educational environment, current educational challenges, educational platforms Moodle and Microsoft Teams.